

ED. 1983 KANJELJA
CELJU

Celje - skladišče

D-Per

545/1983

1119831012, DEC

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

STEKLARJA

Glasilo OZD STEKLARNE »BORIS KIDRIČ« in STEKLARSKE ŠOLE

Leto 11

Rogaška Slatina

December 1983

Preberite!

Letos uspešni, prihodnje leto še boljši! 2

Že drugič uspešni v Ameriki 3

Optimistično, a dosegljivo 4

Rast sredstev za osebne dohodke še bolj odvisna od nas samih 6

Kako oblikovati in deliti sredstva za osebne dohodke? 7

Omogočiti učencem izobraževanje za steklarskega tehnika 9

Tudi to pomeni gospodarsko stabilizacijo 10

Štirje inovatorji iz Steklarne 11

Kako v steklarni varčujemo z elektriko? 12

V novembru 1447 delavcev 14

Zakaj ne vsi? 15

Najboljši Kubale 15

Nagradna križanka št. 111 16

Novoletno voščilo

Delovno, uspešno in zadovoljno 1984

Vsem sodelavkam in sodelavcem, vsem upokojencem in štipendistom ter sodelavcem, ki služite vojaški rok in vsem delovnim ljudem širom po domovini želimo delovno, uspešno in zadovoljno leto 1984!

Organi samoupravljanja, družbenopolitične organizacije Steklarne Boris Kidrič in Steklarske šole ter uredništvo »Steklarja«.

Novoletna razmišljanja direktorja steklarne Jožeta Pelka...

Letos uspešni, prihodnje leto še boljši!

Na osnovi rezultatov o našem poslovanju za devet letošnjih mesecev, na osnovi analiz o našem poslovanju v oktobru in novembru ter na podlagi proizvodnega načrta ter izvoznega načrta za zadnji mesec tega leta poskušam v kratkem predstaviti osnovne značilnosti iztekaajočega se poslovnega leta in obenem opozoriti na naše naloge v prihodnjem letu. Seveda bo bralec upošteval, da uporabljene številke izhajajo iz ocen in so zato bolj ali manj približne, saj bomo dobili dokončno podobo o našem delu v iztekaajočem se letu po končnem preverjanju in izračunavanju dobljenih rezultatov, torej ob izdelavi letnega poročila!

Kakšni bodo kazalci o letošnjem poslovanju?

Kratka primerjava doseženih poslovnih rezultatov s planom za leto 1988 kaže, da bomo preseglei načrtovani celotni prihodek za 11%, da bo dohodek večji za 10,5% in čisti dohodek večji za 10%, pri čemer se bodo sredstva za bruto osebne dohodke povečala za 9,5% ter sredstva za reprodukcijo povečala za 11,5%. Če te podatke primerjamo z dosežki v letu 1982, ugotovimo porast celotnega prihodka za 34%, porast dohodka za 23%, porast čistega dohodka za 18% in porast sredstev za reprodukcijo za 25%.

Če ocenjujemo navedene kazalce za pozitivne, pa ne moremo istega trditi za podatke o porabljenih sredstvih. Ta smo že v gospodarskem načrtu za letošnje leto planirali izredno visoko. Primerjava letos porabljenih sredstev s porabljenimi sredstvi v letu 1982 izkazuje, da so se ta letos povečala kar za 53%. To, mimogrede povedano, predstavlja za 25% hitrejšo porabo od rasti dohodka, oziroma pomeni v absolutnem znesku za 60 milijonov dinarjev večjo porabo od planirane! To pa predstavlja kar dvomesečna sredstva za naše bruto osebne dohodke!

Posebno pojasnilo velja tudi strukturi ali sestavi celotnega prihodka steklarne, ki bo letos dosegel znesek 1.116.000.000 dinarjev in bo, kot sem že zapisal, za 34% večji od izkazanega v letu 1982. V lanskem letu smo, namreč, več kot 50 milijonov dinarjev pridobili tudi iz ostalih prihodkov. Teh prilivov letos nismo uresničili, ker smo se na osnovi sklenjenih samoupravnih sporazumov odločili, da bomo ta sredstva združili za načrtovane investicije.

Iz vsega navedenega sledi, da bo letos rast celotnega prihodka nekoliko

nižja od stopnje njegove rasti v SR Sloveniji, ki naj bi bila 43%, medtem ko bo v naši delovni organizaciji 38% in bo za 5% zaostajala za rastjo v republiki.

Če na kratko komentiram zaostajanje rasti celotnega prihodka, lahko trdim, da je to delno posledica prestrukturiranja ali prerazporeditve in preureditve same proizvodnje (težji izvozni programi), kar je imelo za posledico manjši izvoz od načrtovanih projekcij, še večji del pa je posledica prodaje na domačem trgu zaradi znanega dejstva: da smo šele v letošnjem septembru, to je po osemnajstmesečni zamrznjenosti cen, dobili soglasje za njihovo dvajsetodstotno povečanje.

Kaj nam pove analiza o gospodarjenju?

Na osnovi podatkov in analiz po izteku poslovnega leta nam bo mogoče narediti celovito oceno o pozitivnih in negativnih tokovih v našem gospodarjenju. O njih moramo najširše spregovoriti na vseh ravneh. Ker pa so pred nami obsežne in zahtevne naloge, je prav, da tokrat zapišem še nekaj osnovnih značilnosti o našem poslovanju v preteklem obdobju. Seveda, prav na kratko!

Ni nas pestil problem v oskrbovanju z repromaterialom: ni bilo izpadov v oskrbi z energijo po količini, ne morem pa trditi, da smo bili zadovoljni s kakovostjo tekočih goriv... Zaloge gotovih izdelkov so se nam na koncu leta zmanjšale, iz česar sledi, da so bile prodajne razmere ugodne. Tudi ni čutiti pomanjkanja finančnih sredstev; ne pestijo nas likvidnostni problemi...!

Skratka! Imeli smo vse pogoje za normalno delo!

S tem pa, seveda, nisem hotel zapi-

sati, da je vse to posledica izredno ugodnih gospodarskih pogojev. Nasprotno! Trdim lahko, da smo vložili velike napore tako na proizvodno-tehničnem področju kakor tudi na drugih področjih, kot so: prodajno, finančno in investicijsko. Mogoče pa smo prav zaradi preobilice preostalih nalog premalo skrbeli za razvijanje vseh vrst medsebojnih osnov in razmerij – naj bo to na ravni delovne organizacije, med temeljnimi organizacijami pa tudi med ljudmi samimi!

Kaj pa v naslednjem letu?

Pred nami so velike naloge, veliki cilji! In v njihovi uresničitvi vidimo našo socialno trdnost in gotovost.

Tako kot letos bomo morali tudi v letu 1984 nameniti največjo možno skrb proizvodno-tehničnim, prodajnim, izvoznim, finančnim, investicijskim in kadrovskim nalogam. Morali bomo kar najhitrejšo ukrepati in delovati.

Iz predloga gospodarskega načrta za leto 1984 je razvidno, da načrtujemo 1.640.000.000 dinarjev celotnega prihodka ali za 41% več, kot ga bomo ustvarili letos. Dohodek bo večji za 38%; čisti dohodek bo večji za 37%; za bruto osebne dohodke naj bi namenili za 30% več sredstev kot letos; sredstva za reprodukcijo pa naj bi bila večja kar za 52%. Zaskrbljujoče pri tem vsem je, da moramo ponovno pričakovati izreden porast porabljenih sredstev in to kar za 45%, iz česar sledi, da bomo morali prav temu delu porabe nameniti največjo skrb.

V prvem planu izvoz...

Na osnovi dosedanjih pogovorov ter že sklenjenih pogodb s tujimi partnerji je načrtovani izvoz v vrednosti 7.500.000 ZDA dolarjev celo preskromno zastavljen. Zavedati se moramo, namreč, da moramo izpolniti na podlagi sklenjenih samoupravnih sporazumov z bodočimi sovlagatelji v naše investicije vse obveznosti – predvsem v združevanju deviz. Zato v izvozu ne smemo dopustiti preskromnega stata v prvih mesecih prihodnjega leta, kot smo to dopustili v letošnjih mesecih januar, februar in marec. Letošnje za-

četne težave, ki so bile posledica delnega prestrukturiranja naše proizvodnje v višji kakovostni razred ter posledica razdrobljenih naročil sicer standardnega sortimenta, so za nami. Zaradi večje koncentracije ali zgoščenosti naročil imamo že težave z izpolnjevanjem dobavnih rokov.

Optimistično razmišljanje o višjih izvoznih projekcijah utemeljujem tudi s tem, da bomo v zadnjih dveh mesecih prihodnjega leta dejansko izvozili precej več od povprečja preteklega obdobja. Če bi prihodnje leto zadržali v izvozu povprečje izvoza v zadnjih dveh mesecih tega leta – v novembru in decembru, bi lahko z izvozom prihodnje leto iztržili blizu 8 milijonov ZDA dolarjev. Seveda pa bo taka izvozna dinamika pri sedanjih zmogljivostih, pri sedanjih dotrajanosti talilnih agregatov ter v sedanjih delovnih razmerah v poletnih mesecih zelo težko uresničljiva!

Nujno moramo hitro modernizirati talilne zmogljivosti!

Zaradi vsega opisanega moramo resno začeti priprave, da pravočasno rekonstruiramo oziroma zamenjamo dve lončeni talilni peči s sodobnejšo kontinuirano ali neprekinjeno kadno talilno pečo in s tem odpravimo ozko grlo v proizvodnji.

Izpeljava tega pa je najožja povezana s plinifikacijo steklarne, to je s preureditvijo tehnologije na uporabo plina za pogon talilnih peči. Če bi uresničili ta časovno in finančno izredno zahteven projekt, ki sovpada z začetkom naše glavne investicije, bi lahko naš izvoz celo presegel vrednost 8 milijonov ZDA dolarjev. To bi bilo tudi prav glede na načrtovan skok izvoza v letu 1985 in še posebej v letu 1986, ko načrtujemo že več kot dvakratno povečanje izvoza na konvertibilna tržišča.

O nalogah in pripravah na glavno investicijo smo objavili v »Steklarju« že več informacij, vendar bomo morali to v eni izmed naslednjih izdaj ponovno osvetliti iz vseh zornih kotov. Le tako bomo vsi v steklarni resnično dobro seznanjeni z vso težo in problematiko te. V zgodovini steklarne, verjetno prelomne razvojne poslovne odločitve!

V naslednjem letu so pred nami resnično zahtevne in obsežne naloge; predvsem v zvezi z uresničevanjem načrtovane investicije. Še bolj kot letos bomo morali izpolnjevati sprotne proizvodno-tehnične, prodajne in ostale obveznosti. To je osnovni pogoj, da si zagotovimo ustrezno gmotno osnovo za nemoteno opravljanje nujnih investicijskih del in za zadovoljivo življenjsko raven vseh nas, ki delamo v steklarni, in naših svojcev!

JOŽE PELKO

Zapis s potovanja...

Že drugič uspešni v Ameriki

Naš kupec, družba May iz ZDA, je letos ponovno organizirala predstavitev naše, vsem kupcem dobro poznane serije Gallia, še posebej cenjene na ameriškem kontinentu. Letos je že petindvajsetletnica tega izdelka, kar je lep jubilej, zato je vsa predstavitev našega dela potekala v tem duhu. Na lanskoletnih izkušnjah in po izredno dobrih rezultatih se je kupec odločil letos za enako manifestacijo, kot je bila lani, s tem da jo je razširil še na dve državi ameriške federacije. Začrtan program je potekal takole: sedem dni v Los Angelesu ter tri dni v San Diegu – država Kalifornija ter štiri dni v Denverju – država Kolorado in štiri dni v Portlandu – država Oregon.

Potovanje sva s Karlijem Holeškom začela 10. novembra 1983 v Zagrebu. Od tam sva s postanki v Frankfurtu in v New Yorku poletela do Los Angelesa. Potovanje je trajalo 35 ur, pristala pa sva 11. novembra ob 2. uri zjutraj. Časovna razlika med Zagrebom in Los Angelesom je devet ur.

Ob prihodu v Los Angeles sva doživela majhno nevšečnost. Nihče naju ni pričakal, pa sva morala takoj na začetku svojega bivanja v ZDA pokazati svojo iznajdljivost.

Po nekaj urah spanja sva še isti dan zamenjala hotel in si ogledala trgovski center, kjer sva naslednji dan pričela delati. Delovni dan se je pričel med 8. in 9. uro zjutraj, končeval pa se je po dvanajstih urah dela. V tem času naj bi imela tudi triurni odmor, ki pa ga nisva mogla izkoristiti zaradi velike oddaljenosti hotela. Tako sva kosila kar na delovnem mestu ter potem takoj nadaljevala delo. Bili so tudi dnevi, ko

sva zaradi gneče kupcev zauzila le kakšen sendvič. Predstavniki družbe May, ki so bili zadolženi za naju, so si po vsakodnevnem delu na moč prizadevali, da bi se s Karlijem počutila kar se da prijetno.

Naj v kratkem opišem, kako je potekal najin delovni dan!

Za pripravljanje dela, to je za postavitve brusilnega stroja, mize in gravirnega stroja ter za pomoč pri aranžiranju vitrin z našimi izdelki, sva porabljala vsak dan kakšno uro časa. Po končanih pripravah sva pričela delati, ker so prvi kupci že čakali na najine storitve. Tu sva prvič videla močan sistem propagande, na katerem temelji vsa trgovina v ZDA. Zavedajoč se, da je najino delo delček te reklame, sva vlagala v brušenje in graviranje ves svoj možen napor, da bi kar najbolj opravičila najino in s tem našo prisotnost ter delo opravljala, kakor nama je bilo zaupano. Predstavljanje Gallije so

spremljale tudi folklorne skupine s plesi in pesmimi narodov Jugoslavije, bila pa je tudi poizkušnja naših vin in naše hrane.

Povprečno sva vsak dan prodala izdelkov Gallije v vrednosti za 5.000 ZDA dolarjev. Omeniti velja rekordni izkupiček 15.000 dolarjev v enem dnevu. Iz tega se da sklepati, da je bilo dela čez glavo, saj je hotela večina kupcev vgravirane napise na vsak kupljen kos. Kolikor je bilo časa, je Karli demonstriral brušenje Gallije, medtem ko sem jaz njegovo delo komentiral in pripovedoval o naši ročni proizvodnji od peči do narejenega izdelka. To je prav gotovo veliko pripomoglo k še večji ceni te serije.

Nenehni stiki s kupci so naju prepričali, da na ameriškem trgu pomenimo visoko kakovost v tehnološkem in oblikovnem smislu, pa naju je to navdajalo z neizmernim ponosom. Med kupci je bilo veliko ljudi našega porekla, ki so z nama radi poklepetali o domovini. Tako so naju obiskali tudi ameriški turisti, ki so nas kakšen mesec v skupini obiskali v naši steklarni v Rogaški Slatini. V treh različnih trgovinah so bili in obujali spomine na prekrasno potovanje po naši deželi. Dali so nama tudi nekaj fotografij naših pihalcev s prošnjo, naj jih jim izročiva.

V Los Angelesu sva delala v šestih velikih trgovskih centrih, kar je zaradi nujnega prilagajanja na deveturno ča-

sovno razliko zahtevalo izredne fizične napore... Iz Los Angelesa sva nadaljevala pot v sosednji San Diego, kjer sva delala v dveh velikih trgovinah. Čeprav v Ameriki ni običaj vabiti poslovne partnerje na domove, sva bila midva povabljeni in toplo sprejeta povsod, kjer sva z delom končala.

Potem sva 21. novembra iz tople Kalifornije poletela v 1.800 metrov nad morjem ležeči Denver v Koloradu, kjer sva imela težave z izredno nizkimi temperaturami ter s suhim in redkim zrakom. In spet sva bila prisrčno sprejeta...

Delala sva v treh trgovinah, na žalost pa je ena med njimi dan po najinem odhodu pogorela do tal... V Denverju sva imela priložnost skupaj z Američa-

ni praznovati njihov veliki praznik – 24. november, to je dan hvalečnosti Indijancem, ki so naučili pionirje, priseljence iz Evrope, kako preživeti... Popoldne istega dne pa sva že poletela v Portland v državo Oregon, kjer naju je pričakala predstavnica družbe May in naju spremila do hotela. Tam pa sva doživela prijetno presenečenje, saj so naju v sobah pričakala simbolična darila z dobrodošlico.

V Portlandu sva delala v štirih veleblagovnicah. Delo je potekalo enako dobro, kakor je potekalo v prejšnjih mestih.

In tako je naposled napočil tudi 29. november, dan najinega odhoda. Bila sva že utrujena, vendar zadovoljna, saj je bilo za nama veliko, kvalitetno

opravljeno delo. To so nama vseskozi zatrjevali predstavniki družbe May. V slovo so nama podarili knjigi države Oregon z zahvalo za dobro opravljeno delo ter s trditvijo, da bodo naslednje leto zagotovo pripravili enako manifestacijo.

S prelepimi vtisi o ljudeh, ki sva jih srečala in delala z njimi, sva poletela proti težko pričakovani domovini. Za nama so ostali: tri države ameriške federacije, štiri milijonska mesta, petnajst trgovskih centrov, osem hotelov, na tisoče prepotovanih kilometrov, deset letal različnih potovalnih agencij in nešteto čudovitih ljudi, s katerimi bi se vedno rada srečala!

TIHOMIR TOMIČ

Predlog gospodarskega načrta za leto 1984

Optimistično, a dosegljivo

Konec letošnjega poslovnega leta je pred nami in prav je, da še pred njegovim iztekom sprejmemo osnovne kazalce za okvirni gospodarski načrt na ravni delovne organizacije za leto 1984! Izoblikovali smo jih, četudi še niso poznani vsi pogoji, v katerih bomo delali in gospodarili naslednje leto... V nadaljnjem postopku načrtovanja bomo izdelali še operativne načrte po temeljnih organizacijah ter predložili tudi ustrezne spremljajoče listine.

Višje stopnje rasti...

Iz tabele št. 1 je razvidno, da načrtujemo za prihodnje leto precej optimistično, oziroma da osnovni kazalci o uspešnosti poslovanja obetajo za leto 1984 velike poraste.

Na kakšnih osnovah temeljijo naša predvidevanja? Načrtujemo:

- povečanje izvoza za 20% oziroma na 7.500.000 ZDA dolarjev, seveda s predpostavko, da bo še naprej veljala politika realnega dinarjevega tečaja;

- večji obseg proizvodnje za 6 do 7%;

- povečanje števila zaposlenih, predvsem v neposredni proizvodnji, za 3%;

- popestritev kvalitetne ponudbe na domačem tržišču in z zmanjšanjem razkoraka med cenami vhodnih surovin, repromaterialov in energije ter med končnimi cenami naših izdelkov iztržiti tudi več na domačem tržišču.

Tako naj bi se naš celotni prihodek povečal za kakšnih 41%. Izraz »kakšnih« zato, ker še ne moremo z natančnostjo napovedati dosežkov letošnjega leta. Pri tem naj bi s prihodki na tujih, izključno konvertibilnih, tržiščih iztržili 66,4% celotnega prihodka, kar bo dobrih 10 odstotnih točk več, kot jih zavzema izvoz letos!

Pri načrtovanju stroškov oziroma porabljenih sredstev smo bili precej v temi, kot se temu reče, saj niso poznane ocene o predvidenem gibanju cen v prihodnjem letu. Poznamo cene za surovine iz uvoza in za uvozni repromaterial, pri njihovem preračunavanju v

dinarske cene pa smo upoštevali, da bo še naprej veljala politika realnega ali stvarnega dinarja.

Predvsem zaradi pričakovane rasti cen energije, uvoženih surovin in reprodukcijskih materialov pa tudi cen na domačem tržišču načrtujemo, da se bodo prihodnje leto porabljeni sredstva povečala v primerjavi z letos porabljenimi za 45%. To pa bo pomenilo porast dohodka za 38%, zato bo razkorak med rastjo celotnega prohodka in dohodka bistveno manjši, kakor bo letošnji.

Pri obveznostih iz dohodka načrtu-

Tabela 1: Nekateri kazalci predlaganega gospodarskega načrta Steklarne »Boris Kidrič« za leto 1984, primerjani z ocenjenimi dosežki v letu 1983 (v dinarjih in indeksih!)

Kazalci gospodarjenja	Plan 1984	Ocena za leto 1983	Indeksi Plan 1984 Ocena 83
1. Celotni prihodek	1.637.000.000	1.161.100.000	141
1.1 Del celotnega prihodka iz prodaje na tujem	1.087.500.000	650.300.000	167
2. Porabljeni sredstva	689.000.000	474.000.000	145
2.1. Amortizacija v porabljenih sredstvih	56.610.000	40.436.000	140
3. Dohodek	948.000.000	687.100.000	138
Obveznosti iz dohodka	205.270.000	144.970.000	142
4. Čisti dohodek	742.730.000	542.130.000	137
4.1. Osebnih dohodkov s prispevki	474.510.000	365.010.000	130
4.2. Stanovanjski sklad	25.920.000	17.280.000	150
4.3. Ostanek za skupno porabo	31.200.000	24.000.000	130
4.4. Za rezerve	24.250.000	17.570.000	138
4.5. Poslovni sklad in izboljšanje materialne osnove dela	186.850.000	118.270.000	158
5. Akumulacija (4.4. + 4.5) Sredstva za reprodukcijo (5 + 1.1)	211.100.000	135.840.000	155
	267.710.000	176.276.000	152
Izvoz v ZDA (v ZDA dolarjih)	7.500.000	6.250.000	120
Uvoz brez opreme (v ZDA dolarjih)	2.300.000	1.556.000	148
Povprečno število zaposlenih	1.427	1.384	103

jemo še nadalje hitro rast obresti in obveznosti iz dohodka za štipendije, medtem ko bodo ostale obveznosti naraščale skladno z naraščanjem bruto osebnih dohodkov in dohodka. Vendar bo vpliv predvsem v večjih obrestih na obveznosti iz dohodka takšen, da bodo te naraščale od naraščanja čistega dohodka.

Čisti dohodek naj bi se v prihodnjem letu povečal za 37%. Pri njegovi načrtovani delitvi smo upoštevali določila osnutka novega družbenega dogovora, po katerem naj sredstva za akumulacijo naraščajo hitreje, kot naraščajo sredstva za osebno in skupno porabo. Načrtujemo, da bodo sredstva za akumulacijo porasla za 55 odstotkov, sredstva za osebne dohodke in skupno porabo pa naj bi se povečala za 30,8%, kar predstavlja ugodnejše razmerje od tistega, ki ga zahteva omenjena resolucija!

Pri tem pa je treba upoštevati še to, da moramo v primeru drugačnih go-

spodarskih gibanj, kot so nakazana z resolucijo, računati z instrumentom rebalanciranja ali vnovičnega uravnoteženja gospodarskega načrta. Sedanja negotovost, kakšni bodo pogoji za gospodarjenje v prihodnjem letu, prav gotovo pomeni razvrednotenje samoupravnega planiranja kot instrumenta, s katerim si delavci zagotavljamo gospodarsko in družbeno kontrolo nad celotno družbeno reprodukcijo ter nad pogoji, sredstvi in rezultati združenega dela.

Ne moremo mimo ugotovitve, da so letos celo pred samim iztekom leta pogoji, v katerih naj bi gospodarili v prihodnjem letu, docela nedefinirani ali neopredeljeni. Predvsem mislimo pri tem na pogoje za razpolaganje z devizami, na neopredeljeno politiko deviznih tečajev in na politiko cen, da obveznosti in prispevkov iz naslova skupne porabe in osebnih dohodkov pri tem sploh ne omenjamo! Prav sindikat se je zato zavzel, da bi morali

delavci do konca leta v paketu obravnavati vse prispevne stopnje in jih potrditi, vendar – kot kaže – tudi to ne bo uresničeno! To pomeni, da združeno delo vse bolj izgublja svoj vpliv in pomen v procesu družbenega planiranja!

Izvoz in investicije

To je le nekaj suhoparnih številčnih podatkov, v ospredju pa bodo prihodnje leto izvoz in začetek investicijskih del ...

Izvoz je naša prva prednostna naloga! Zastavljeni izvozni načrt moramo uresničiti, kajti s sovlagatelji za našo investicijo imamo sklenjene samoupravne sporazume, po katerih jim moramo zagotavljati dogovorjen delež deviz. Ta nam bo ostajal le, če bomo zagotovili načrtovan izvoz. In od doseženega izvoza bodo predvsem odvisni naš dohodek, čisti dohodek in tudi osebni dohodki. Zato o pomenu izvoza in o pomembnosti izpolnjevanja začrtanega izvoznega plana sploh ne kaže več izgubljati besed. Storitimo bomo morali prav vse, da svoje načrte uresničimo.

V prihodnjem letu pa bomo začeli tudi z našo novo, veliko investicijo, kar bo prav gotovo vplivalo na naše poslovanje. Izločiti bomo morali predvsem sredstva, kar bo pomenilo zostritev likvidnostnih razmer in res strogo izpolnjevanje zastavljenih ciljev ob največjem možnem varčevanju.

Pri vodenju investicije bodo morali skoraj v celoti sodelovati mnogi naši vodstveni delavci, zato jih bodo morali ta čas v rednem proizvodnem procesu nadomeščati ostali delavci. To pomeni tudi, da bomo morali operativno opredeliti naloge posameznih oddelkov in zaposlenih v njih, da bomo lahko sproti ukrepali učinkovito, če hočemo doseči zastavljene cilje.

Namesto sklepa ...

Če ste prebrali ta sestavek, ste ugotovili, da sem spomnil le na nekatere okvirne cilje našega poslovanja v prihodnjem letu. Spremljajoče listine gospodarskega načrta in vse nadrobne načrte po tozdih pa boste praviloma sprejemali do konca februarja prihodnje leto ... Res je tudi, da nismo pripravili tega načrta v variantah ali različicah, kako doseči temeljne cilje. Toda resnično nimamo velke izbire. Izvoz je zastavljen kot prednostna naloga in kot takšen nam praktično povsem opredeljuje tudi obseg poslovanja na domačem trgu ...

O nadaljnjih stopnjah planiranja boste sproti seznanjeni v naslednjih izdajah »Steklarja«. Prav tako tudi o investicijski naložbi in naših nalogah v zvezi z njo!

ZLATKO NOVAK

Naslednje leto moramo izvoziti za 7,5 milijona dolarjev naših izdelkov! Foto Z. Novak

Kaj prinaša dogovor o razporejanja dohodka v letu 1983?

Rast sredstev za osebne dohodke še bolj odvisna od nas samih!

Dogovor, izvedbeni akt resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije, opušta linearnost ali premočrnost tako imenovanega indeksiranja. Temelji na dokumentih dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in s tem zagotavlja, da temeljne organizacije združenega dela, ki ustvarjajo večji dohodek glede na vloženo delo in glede na angažirana sredstva ter s tem krepijo materialno osnovo dela, izločajo nadpovprečna sredstva za osebne dohodke svojih delavcev. Pri tem pa se ne sme pozabiti, da mora biti tudi akumulacija v primerjavi z angažiranimi sredstvi nadpovprečna. Slabši rezultati morajo zato vplivati tudi na slabše osebne dohodke.

Hoteli tako ali ne, delitev dohodka mora biti družbeno usmerjena... Letni dogovor je bil predložen delovnim organizacijam v razpravo in tudi naš sindikat je dal nanj svoje pripombe.

Kako povečati osebne dohodke v letu 1984?

Dogovor opredeljuje, da bodo delavci v temeljnih organizacijah v letu 1984 lahko povečali sredstva za svoje osebne dohodke in za skupno porabo šele tedaj, če bodo po merilih svojih samoupravnih splošnih listin in kazalcev o uspešnosti, donosnosti in rentabilnosti ugotovili, da so **dosegli boljše delovne in poslovne rezultate**. Sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev ne bo mogoče povečati na osnovi:

- dohodka, ki je zgolj posledica povečanja cen in prevrednotenja zalog, ne pa posledica rezultatov dela;

- če delavci v temeljnih organizacijah v svojih splošnih samoupravnih listinah in letnih planih nimajo določenih osnov in meril, po katerih spremljajo uresničevanje v planih določenih delovnih in poslovnih rezultatov.

Iz zapisanega sledi, da bomo v naši delovni organizaciji morali dograditi samoupravne akte ali listine o razporejanju dohodka in čistega dohodka. Osnovni kazalec »finančna proizvodnost dela« bo treba ugotavljati na osnovi delovnih normativov. Kosi in kilogrami pri nas ne pridejo v poštev zaradi pestrega spreminjanja sortimenta. Proizvodnjo bomo morali preračunavati v pogojno enoto.

Kaj je pogojna enota?

To pomeni, da bomo morali vse narejene kose preračunavati v reprezentativni kos po času izdelave v določenem obračunskem obdobju in tako izračunani čas primerjati s časom za izdelavo v enakem obdobju preteklega leta! Za vsak odstotek povečanja produktivnosti dela lahko oblikujemo sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo za 8 odstotnih točk. Po kazalnikih za donosnost (rentabilnost = dohodek, akumulacija ali sredstva za reprodukcijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi), lahko za vsak odstotek rasti povečamo sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo do 6 odstotnih točk.

tativni kos po času izdelave v določenem obračunskem obdobju in tako izračunani čas primerjati s časom za izdelavo v enakem obdobju preteklega leta! Za vsak odstotek povečanja produktivnosti dela lahko oblikujemo sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo za 8 odstotnih točk. Po kazalnikih za donosnost (rentabilnost = dohodek, akumulacija ali sredstva za reprodukcijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi), lahko za vsak odstotek rasti povečamo sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo do 6 odstotnih točk.

Zanimiva gesta dolgoletnega kupca našega stekla

Macy'sova nagrada brigadi mojstra Ludvika Matka!

Pred nedavnim nas je predstavništvo ameriške trgovske hiše Macy's iz Beograda obvestilo, da so se ti kupci naših izdelkov odločili nagraditi steklarsko brigado, ki je največ in najbolj uspešno izdelovala steklene izdelke, predvsem serijo Gallia, zanje.

Nagrada naj bi bila priznanje za opravljeno delo in obenem spodbuda, da bi se razvil tekmovalni duh med brigadami za kar najbolj kakovostno delo. S tem bi pridobili največ mi sami, pridobila pa bi tudi trgovska hiša Macy's, saj bi se kakovost izdelkov, ki jih prodaja, zagotovo povečala.

To leto naj bi bila nagrada 30.000 dinarjev. In posebna komisija, ki jo je imenoval delavski svet tozda, je na podlagi podatkov ugotovila, da je največ in najuspešnejše izdelovala izdelke za trgovsko hišo Macy's brigada mojstra Ludvika Matka, pa je to nagrado določil tej brigadi.

V naslednjem letu naj bi bila ta nagrada podvojena, predstavništvo Macy's pa naj bi podelilo nagrado tudi najuspešnejši brigadi brusilcev.

S trgovsko hišo Macy's sodeluje naša steklarna že 53 let, kar pomeni, da steklarna izvaža svoje izdelke v ZDA že 53 let!

Upamo, da bo takšno nagrajevanje najboljših doseglo osnovni namen, to je, spodbuditi boljše delo oziroma še boljše kakovost izdelkov!?

FRANC VEHOVAR

Po kazalniku za gospodarnost (ekonomičnost = celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi) poslovanja lahko za vsak odstotek povečanja oblikujemo povečanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev do 4 odstotne točke. Organizacija združenega dela, ki ustvarjajo vsaj 5% celotnega prihodka z izvažanjem blaga in storitev na konvertibilno območje, lahko za vsak odstotek deleža nad petimi odstotki konvertibilnega deviznega priliva v celotnem prihodu povečajo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev za največ 0,20% odstotne točke. (No, naša steklarina ima na to, to je 4. točko, pripombo, po kateri naj se teh 0,20% namomesti za 0,40% odstotne točke!)

Udeleženci dogovora si bodo prizadevali, da bodo delavci v temeljnih organizacijah zagotovili hitrejše povečanje sredstev za reprodukcijo in razpirjanje materialne obnove dela od dohodka za 1,3 odstotne točke. Večje ali manjše povečanje sredstev za reprodukcijo bomo ugotavljali s primerja-

njem letnih kazalnikov s povprečnimi kazalniki enake ali sorodne dejavnosti.

Če povzamemo vse razpoložljive možnosti za povečanje sredstev, namenjenih našim bruto ali kosmatim osebnim dohodkom in skupni porabi, bi naša delovna organizacija v letu 1984 lahko povečala sredstva za osebne dohodke svojih delavcev iz osnovne produktivnosti dela in iz izvoznih prilivov s konvertibilnega območja. S povečanjem produktivnosti pa ne mislimo na večjo količino dela, ampak mislimo na boljše delo. Vsak narejen kos več v skladišču nam bo omogočal tudi večje osebne dohodke. Zato upamo, da se bo sleherni član kolektiva strinjal s trditvijo, da lahko prav vsakdo med nami prispeva svoj delež – nekdo sicer večjega, drugi nekoliko manjšega – k povečanju produktivnosti našega dela!

Iz naslova izvoza na konvertibilno tržišče se bo osebni dohodek lahko povečal za kakšnih 8 indeksnih točk... In če želimo povečati naše bru-

to osebne dohodke do 21,5%, kakor je načrtovano za SR Slovenijo, bi morali v naši steklarni povečati produktivnost dela za 1,5%, ali drugače povedano: na 200 uskladiščenih kosov bi morali prihodnje leto uskladiščiti po tri kose več, kot smo jih uskladiščili v letu 1983!

Iz naslova donosnosti in gospodarnosti pa v naši delovni organizaciji ne bomo mogli bistveno povečati sredstev za osebne dohodke zaradi velikega zmanjšanja izrednih prihodkov in zaradi hitrejšega naraščanja stroškov v primerjavi z naraščanjem celotnega prihodka. S tem pa, seveda, ne mislimo manj varčno gospodariti. Nasprotno! Tudi bolj varčno moramo gospodariti, če želimo, da se bodo naša sredstva za akumulacijo povečevala hitreje od dohodka. Bolj kot v preteklih letih bo v letu 1984 od nas samih odvisno naraščanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, zato moramo z dobrim delom pokazati, da si to tudi zares želimo!

IVAN KORAŽIJA

Zanimivosti s seminarja...

Kako oblikovati in deliti sredstva za osebne dohodke?

Inštitut za trženje, ekonomiko in organizacijo (ITEO) iz Ljubljane je organiziral 24. novembra letos v Celju strokovni seminar o delitvi sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela. Cilj seminarja je bil, pomagati organizacijam združenega dela pri izpolnitvi njihove zakonske obveznosti v zvezi z ureditvijo delitve sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela, kar mora biti uresničeno do 31. decembra 1983.

Na seminarju so bila obravnavana tala področja:

1. Izhodišča, smotri in cilji delitve sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela
2. Zakonske osnove za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela
3. Oblikovanje sredstev za delitev osebnih dohodkov na podlagi minulega dela
4. Delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela
5. Spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov na podlagi zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

S kategorijo osebnih dohodkov na podlagi minulega dela želimo doseči, da bi bil delavcev osebni dohodek trajneje povezan z njegovim naporom za oblikovanje akumulacije in s kako-

voščjo njegove odločitve za širjenje in izboljšanje materialne osnove dela (investicijske odločitve). Z uveljavitvijo osebnih dohodkov na podlagi minulega dela, kot motivacijo za uspešno gospodarjenje s sredstvi, naj bi prizadevanje delavcev v združenem delu usmerili k doseganju večjega obsega dohodka v daljšem razdobju. To naj bi bilo doseženo skozi naslednje cilje:

- razporejanje večjega dela čistega dohodka za akumulacijo;
- doseganje večjega interesa in odgovornosti delavcev za smotrno uporabo razpoložljivih denarnih sredstev v tozdu ali zunaj njega (na tiste točke družbene reprodukcije, kjer bodo lahko največ prispevali k povečanju družbenega dohodka, s tem pa tudi dohodka tozda);
- doseganje višje ravni uspešnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi;

● povezovanje materialnega položaja delavcev v združenem delu in višine njegove pokojnine z rezultati gospodarjenja z minulim delom.

Zakonske osnove za opredeljevanje, ugotavljanje in delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela so zakon o združenem delu, zakon o razširjeni reprodukciji in minulem delu in družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Osebne dohodke za uspešno gospodarjenje s sredstvi določajo delavci v okviru celotnega obsega osebnih dohodkov, ki ga razporedijo iz čistega dohodka. Merila morajo zagotavljati tudi odvisnost obsega osebnih dohodkov na podlagi minulega dela od rezultatov gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Pri določanju obsega sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela delavci v temeljni organizaciji primerjajo dosežene rezultate s planiranimi ter z doseženimi rezultati v sorodnih temeljnih organizacijah oziroma v podskupni dejavnosti. Merila, po katerih se določa obseg sredstev za

osebne dohodke na podlagi minulega dela v okviru celotnega obsega sredstev za osebne dohodke, so razdeljena v dve skupini:

1. S prvo skupino meril delavci v temeljni organizaciji določajo delež osebnih dohodkov, ki je odvisen od uspešnosti uporabe družbenih sredstev pri upravljanju in poslovanju temeljne organizacije. S temi merili je zajeto tudi merjenje uspešnosti gospodarjenja s sredstvi, ki se v temeljni organizaciji kaže skozi kolektivno racionalno rabo osnovnih sredstev, surovin in energije zaradi modernizacije, rekonstrukcije in podobno.

2. Z drugo skupino meril delavci v temeljni organizaciji določajo delež osebnih dohodkov, ki je odvisen od obsega izločanja akumulacije, možnosti investicijskih sredstev pri razporejanju čistega dohodka in uspešnosti gospodarjenja z investicijskimi sredstvi pri vlaganju v razvoj materialne osnove dela v lastni temeljni organizaciji ali pri združevanju investicijskih sredstev v razvoj materialne osnove dela v drugo temeljno organizacijo.

Delež osebnih dohodkov na podlagi minulega dela za obe skupini skupaj v celotnih osebnih dohodkih določajo delavci predvsem na podlagi kazalnika o donosnosti sredstev. V okviru tako oblikovanih sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela se določa razmerje med delom osebnih dohodkov na podlagi minulega dela po osnovi upravljanja in poslovanja temeljne organizacije in delom osebnega dohodka na podlagi minulega dela po osnovi rezultatov gospodarjenja z investicijskimi sredstvi v odvisnosti od rezultatov upravljanja in gospodarjenja z investicijskimi sredstvi.

Del osebnega dohodka na podlagi minulega dela uveljavlja vsak delavec, ki je z uspešnim gospodarjenjem prispeval k boljšim rezultatom poslovanja temeljne organizacije. Delavec uveljavlja pravico do dela osebnega dohodka na podlagi minulega dela v letu, v katerem delavci razporejajo del čistega dohodka za osebne dohodke na podlagi minulega dela in sorazmerno svojemu prispevku v času, ko je s svojim delom in upravljanjem prispeval k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Uspešnost delavcev pri gospodarjenju in upravljanju z družbenimi sredstvi se izraža predvsem:

- v poslovnih rezultatih temeljne organizacije;
- v uresničevanju s plani določenih ciljev;
- v doseženi ravni proizvodnosti dela;
- v stopnji izrabe proizvodnih zmogljivosti ter v prihrankih pri materialu, surovinah, energiji in drugih prihrankih;

- v deležu lastnih znanstvenih, tehničnih, tehnoloških in organizacijskih dosežkov v proizvodnji in poslovanju;

- v deležu izločenega čistega dohodka za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela;

- v rezultatih gospodarjenja z investicijskimi sredstvi;

Vse se mora izražati v povečanem dohodku.

V sestavku omenjena novost pa zahteva, da delavci v tozidih ter delovni ljudje v drugih samoupravnih organizacijah uskladijo svoje samoupravne splošne akte, s katerimi se ureja odnos v zvezi z gospodarjenjem z investicijskimi sredstvi ter v zvezi z uveljavljanjem pravic delavcev do dela osebnega dohodka na podlagi minulega dela do 31. 12. 1983.

Upoštevač zakonska določila je nujno uskladiti večje število samoupravnih splošnih aktov, pri čemer velja poudariti, da ne gre le za njihovo

formalnopravno uskladitev, temveč gre za zahtevno strokovno delo.

Dogovoriti se moramo torej za tiste nujno potrebne spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov, ki jih moramo uveljaviti do poteka zakonskega roka, to je 31. 12. 1983. S tega vidika je nujno vztrajati v delovnih organizacijah vsaj na uskladitvah:

1. Samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo; v enoviti DO – statut.

2. Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah za razporejanje in delitev dohodka in čistega dohodka; v enoviti DO – pravilnik o osnovah in merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka in čistega dohodka,

3. Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke; v enoviti DO – pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke.

M. KUNEJ
M. JURJEC

Le kakovostne izdelke je mogoče na tujem dobro prodajati. Foto Z. Novak

Omogočiti učencem izobraževanje za steklarskega tehnika

V sredo, 23. novembra, so v okviru pogovorov ob pripravah na 9. sejo CK Zveze komunistov Slovenije obiskali mladinsko organizacijo učencev Steklarske šole podpredsednica RK ZSMS Bogdana Čepič, predsednik MK ZSMS Celje in člani predsedstva OK ZSMS Šmarje pri Jelšah. Na razširjeni seji predsedstva osnovne organizacije ZSMS smo člane delovne skupine seznanili o uresničevanju programov usmerjenega izobraževanja na šoli ter o problemih, s katerimi se ubadajo učenci v usmerjenem izobraževanju.

Seje so se udeležili sekretar osnovne organizacije ZKS, predsednik sveta šole, vršilec dolžnosti tehničnega vodje šole in predstavnik steklarne Hrastnik.

»Z usmerjenim izobraževanjem smo pričeli pri nas v šolskem letu 1980-81«, je začela poročilo pedagoška voditeljica in nadaljevala: »Sedaj je prva generacija vpisanih učencev v tretjem letniku in že lahko ugotavljamo prve dobre rezultate.

Z uvedbo usmerjenega izobraževanja smo predvsem v bivših poklicnih šolah zelo veliko pridobili. Splošna razgledanost in teoretično znanje sta se že na 4. stopnji dvignili na zavidljivo raven. V usmerjenem izobraževanju pa se srečujemo tudi s subjektivnimi

in objektivnimi problemi. Zaskrbljujoč je podatek, da na primer več kot 50 odstotkov učencev nima pozitivnega stališča o izobrazbi in izobraževanju. Kar 60 odstotkov učencev 3. letnikov pa ni zadovoljnih s svojim bodočim poklicem in bi se zato najraje takoj preusmerili v šoferje, prodajalce, frizerje ipd. ... Nad temi rezultati empirične raziskave se je treba zamisliti in zavzeti jasno stališče, ali je pametneje biti frizer brez službe ali brusilec z zagotovljenim delovnim mestom.«

V razpravi so učenci vpraševali, zakaj se ne izvaja programa za izobraževanje steklarskega tehnika. Nekaj učencev 2. in 3. letnika se zelo zanima, da bi dokončali študij 5. zahtevnostne stopnje - steklarski tehnik.

Odgovorjeno jim je bilo, da sta programe naredila in potrdila strokovni svet in skupščina posebne izobraževalne skupnosti za kemijo, farmacijo, gumarstvo in nekovine, vendar je pogoj za ustanovitev takšnega študijskega oddelka 17 učencev. Na šoli trdijo, da jih zaenkrat ni toliko v enem letniku, ki bi hoteli nadaljevati izobraževanje v programu za tehnika in da organizacije združenega dela oziroma steklarne niso pokazale zanimanja za kadre takšnega profila.

Vse preveč štipenditorji podeljujejo štipendije za učence, ki se vpišejo v skrajšan program: pomožni steklar - poklic steklopihač krogličar in pomožni brusilec kristalnega stekla.

Člani predsedstva republiške konference ZSMS so podprli predlog učencev, naj se jim omogoči izobraževanje po programu 5. zahtevnostne stopnje.

Menim pa, da je sedanji sistem usmerjenega izobraževanja preveč prilagojen sedanjim razmeram, sedanjim potrebam združenega dela, ki bodo že čez nekaj let bistveno drugačne, če hočemo kolikor toliko obdržati korak z razvojem znanstveno-tehnološkega napredka v sodobnem svetu. Na svetovnem trgu postaja vse hujša konkurenca, kar zahteva izdelke visoke kakovosti. Zato potrebujemo delavce, ki so dovolj usposobljeni za življenje in delo v novih razmerah.

Prihodnja družba bo potrebovala človeka, ki bo lahko zelo hitro menjaval svoje delovno področje, ki bo obvladoval večino hitrega prilagajanja novemu okolju, ki bo kazal zanimanje in sposobnost za pridobivanje novega znanja, novih psihofizičnih sposobnosti in navad.

Steklarne bi morale predvideti dolgoročne potrebe po tovrstnih kadrih, mislim tehnikih. Zaenkrat pa ima šola podatke o minimalnih potrebah po steklarskem tehniku, ki kažejo, da vse steklarne v Sr Sloveniji potrebujejo pet tehnikov!?

Na seji je bilo tudi poudarjeno vprašanje o regresiranju toplega obroka za učence 3. letnikov, ki opravljajo praktični pouk v Steklarski šoli. Nekateri štipenditorji malice regresirajo, drugi

Gospodarski načrt temelji tudi na večji odpremi naših izdelkov tujim in domačim kupcem - foto Z. Novak

jih ne! Predstavniki Steklarne in Steklarske šole bi se morali bolj odgovorno lotiti tega problema, saj se vsi učenci učijo, pa bi morali veljati za vse tudi enaki kriteriji pri regresiranju malic. Toda, na seji smo slišali, da regresiranje malic ni rešeno nikjer v SR Sloveniji. Pri proizvodnem delu in med delovno prakso dobivajo učenci topli obrok.

Kakor koli že je, neenakost pri regresiranju malic, različni kriteriji pri nagrajevanju proizvodnega dela in podobno vzbujajo med učenci hudo kri.

Na sestanku je bilo tudi poudarjeno, da nam povzroča veliko skrbi apatičnost učencev do učenja in odklonilni stališče nekaterih med njimi do izobraževanja. Problem, ki ni omejen le na Steklarsko šolo, je zadovoljevanje

učencev z najmanjšim nujnim znanjem in s komaj zadostnimi ocenami, ki se jih dosega skoraj brez truda. Učenci se premalo zavedajo, da je učenje delo in da negativen odnos do učenja pomeni tudi negativen ali odklonilni odnos do dela.

Prosvetni delavci se zavedamo, da dobri delavci nikakor niso materialne dobrine, ki jih je mogoče kupiti kot tržno blago, pač pa jih je treba vzgajati.

Člane delovne skupine smo seznanili z delovnim programom osnovne organizacije na šoli ter z rezultati, ki jih je ta dosegla v minulem šolskem letu. Kljub določenim dobrim dosežkom, o katerih smo poročali v zadnji izdaji »Steklarja«, še vedno nismo uspeli zagotoviti množične dejavnosti učencev v mladinski organizaciji, saj potrebu-

jemo revolucionarno mladinsko organizacijo, ki bo res družbenopolitična in vzgojna!

Mladinska organizacija na šoli mora najti take metode in oblike dela, ki bodo mlade pritegovale v dejavnost, v večjo samostojnost, samoiniciativnost in podobno. Mlade je treba spodbujati, usmerjati v uresničevanje programa dolgoročne gospodarske stabilizacije, saj daje jasno prihodnost tako mladim kot tudi vsej družbi.

V vzgojnoizobraževalnem procesu moramo omogočiti mladim, da bodo zares subjekti oziroma osebkovi v izobraževanju in v samoupravnem odločanju. Seveda pa nosijo pri vsem tem veliko odgovornost tudi pedagogi, zlasti člani zveze komunistov!

MIROSLAV BRADIČ

Humanizacija dela in razvojna politika

Tudi to pomeni gospodarsko stabilizacijo

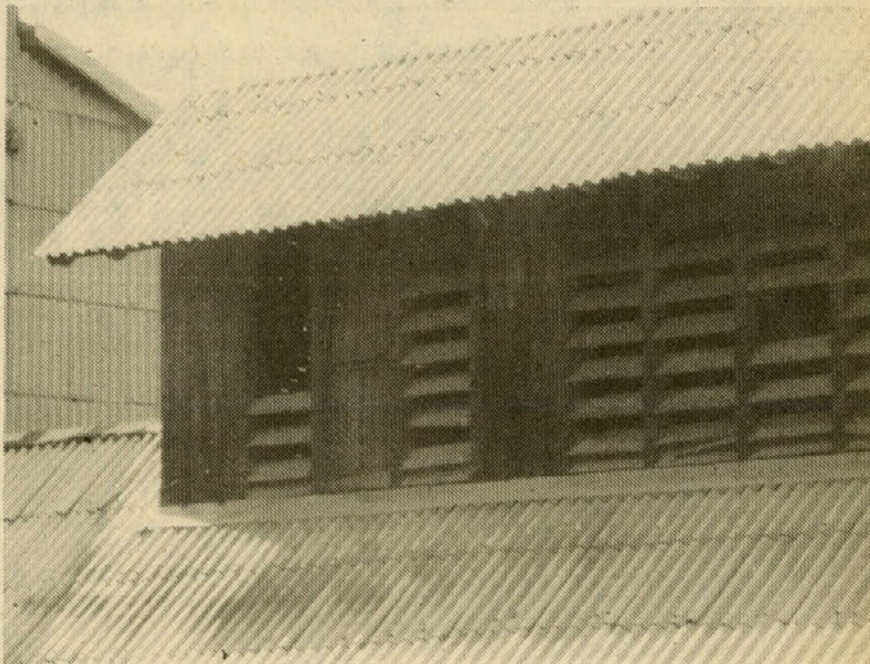
Tretja konferenca Zveze sindikatov Slovenije je v svojem kompleksnem pristopu k vprašanju o socialni varnosti delavcev posebej vsestransko analizirala humanizacijo dela z vidika zdravstvenega varstva delavcev, varstva invalidov in varstva delavcev pri delu.

Že sam idejni pristop k tej problematiki je bil v tem, da je mogoče varno delo pojmovati le kot kompleks ali splet odnosov, ki jih ni mogoče zožiti na vprašanje tehnike, tehnologije ali še celo na nekdanje pojmovanje higien-sko-tehničnega varstva. Podrobne analize zdravstvenega stanja delavcev, vzrokov za invalidnost in poklicne nesreče so osvetlile temeljne procese, ki so značilni za slovensko združeno delo. Sklepi konference so prav v tej materiji zelo določni, obvezujoči in povezujoči. Povezujoči zlasti v tem, da bodo aktivnost sindikatov ne zadržujejo na nekakšni lastni in izključni odgovornosti za to področje. Izhajajo namreč iz družbeno edino možnih izhodišč, da je zdravo in varno delo delavcev obveznost vseh samoupravnih subjektov in vseh strokovnih ter drugih dejavnikov, ki morajo usklajevati in povezati delovati za uresničevanje samoupravnega sistema vse bolj humanih odnosov pri delu. Tako stališče tretje konference je potrdil tudi 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije in jih vgradil v svoj program za nadaljnje aktivnosti sindikatov.

Zdravstveno stanje delavcev je vsekar v veliki meri tudi odraz stanja na področju delovnih razmer, delovnih pogojev, zdrave in manj zdrave tehnolo-

gije, organizacije dela itn. Opaziti je, da splošna zdravstvena kultura raste, da se delavci vse bolj zatekajo k zdravniku in, kar je prav, iščejo pravočasno zdravstveno pomoč.

Tudi kupolo nad I. pečjo bomo morali prihodnje leto popraviti! Foto Z. Novak

Nekateri podatki kažejo, da je izrazita razlika med panogami pa tudi med regijami tako v obolenjih v odsotnosti z dela in tudi v trajanju zdravljenja.

Problemi delovne invalidnosti

Zlasti ob razpravah o prenovi sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja so bili razgrnjeni kot izredno po-

membrno ekonomsko, socialna in družbena vprašanja problemi delovne invalidnosti. Eden izmed temeljnih motivov za spremembo sistema invalidskega zavarovanja naj bi bil prav v tem, da mora biti združeno delo veliko bolj odgovorno za preprečevanje invalidnosti in za usodo delovnih invalidov, za njihovo delovno in socialno integracijo. Tudi v razpravah strokovnjakov za varstvo pri delu je bila potrjena misel, da je treba sistemsko – torej v zakonodaji – opredeliti odgovornost združenega dela, tako da bo le-to vsestransko zainteresirano za vse tisto, kar naj bi prispevalo k preprečevanju nastajanja delovne invalidnosti. Najnovejši podatki skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja o gibajih delovne invalidnosti napeljujejo na nekatere bistvene ugotovitve.

Število delovnih invalidov raste čez vsa pričakovanja. Leta 1980 je bilo v Sloveniji 75.810 delovnih invalidov; v letu 1982 se je to število povzpelo že na 83.191! V letu 1982 je bila stopnja rasti invalidskih upokojitev 4,9%. Priča smo torej gibanjem, ki kažejo na eni vse posledice nezadostno urejenih delovnih in drugih razmer delavcev v preteklem obdobju, na drugi strani pa kažejo tudi to, da se že čuti pritiske združenega dela na sklade pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Stališča delovne etike in še posebej

stališča naših idejnih pojmovanj o varnem delu še bolj zbujejo k razmišljanju o tendencah ali težnjah na področju beneficirane delovne dobe.

Leta 1975 je bilo v Sloveniji 95 delovnih mest, na katerih je bila priznana beneficirana delovna doba in na njih je delalo 29.260 delavcev. Leta 1980 se je število takih delovnih mest povečalo na 130 ali na 39.456 delavcev. Vsiljuje se vprašanje, kako je bilo mogoče, da smo hkrati z velikimi investicijami in z odpiranjem novih delovnih mest dovolili vgrajevanje tudi take tehnologije ali pa začeli uporabljati tako organizacijo dela, ki so delovale na telesno in duševno sposobnost delavcev tako, da le-ta ni sposoben več delati na primer do 55. leta ali celo ne do 50. leta starosti?

Stabilizacija in humanizacija dela

Torej ni dvoma, da je celotna politika na področju humanizacije dela v najbolj neposredni odvisnosti od gospodarskega razvoja in sploh od ekonomskih pogojev, pa tudi od dolgoročnejših opredelitev celotnega strukturnega družbenega razvoja.

Vsak pogled nazaj, v našo preteklost, ilustrira, da so bile delovne razmere odraz določenih opredeljenih ali s stihijsko sprejetih in toleriranih go-

spodarskih gibanj. Pri tem so se značilnosti gospodarskega razvoja zrcalile zlasti v prepočasnem toku zaposlovanja, v nekritičnem uvažanju in uvajanju tuje tehnologije in licenčnih proizvodnih usmeritev, v nazadovanju kvalifikacijskega sestava zaposlenih, v uvajanju zelo pogosto takih sistemov organizacije dela, ki so z razrednega stališča težko sprejemljivi ali pa so sploh nesprejemljivi.

Zastoj bi iskali na enem mestu podrobneje obdelano področje delovnih pogojev, delovnih razmerij in sploh vprašanj o delovni ekologiji, ali delovnem okolju, pa ob pazljivi analizi zlasti nekaterih dokumentov lahko zasledimo celo vrsto izredno pomembnih ocen in tudi usmeritev, ki se nanašajo prav na to področje. Morda bi lahko ob tem pripomnili, da bi vprašanja o humanizaciji dela zaslužila povsem določno tematsko obdelavo!?

Ker pa tega ni v zadostni meri, je pred nami toliko bolj odgovorna naloga, da se moramo v nadaljnjih programskih razpravah in opredelitvah dokopati do obvezujočih in ustvarjalnih poti ter sredstev, kar vse bo zagotavljalo, da bo dolgoročni program ekonomske in družbene stabilizacije s kakovostno novimi rešitvami v razvijanju humanejših delovnih razmer in razmerij v celoti uspešen!

BRUNO ŠVERKO

Razstava inovacijskih dosežkov

Štirje inovatorji iz Steklarne

V mesecu septembru smo se na povabilo društva DIATI Železarne Štore udeležili tradicionalne razstave inovacijskih dosežkov. Razstave so se udeležile vse večje delovne organizacije celjskega območja, med ostalimi pa še Tehniška šola Celje ter Štore in občinski raziskovalni skupnosti Šentjur in Šmarje. Občinska raziskovalna skupnost Šmarje je predstavila dosežke na področju inovatorstva iz posameznih delovnih organizacij občine. Med razstavljalci smo bili tudi inovatorji iz Steklarne »Boris Kidrič«, in to tisti, katerih inovacije je raziskovalna skupnost Šmarje že nagradila.

Razstava je bila zelo dobro organizirana. Otvoritve so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij regije, predstavniki RASTYU iz Reke, mladina, predstavniki tehniških šol ter inovatorji. Po otvoritvi, uvodnem programu in ogledu razstave smo imeli vabljeni srečanje, na katerem smo izmenjali mnenja in izkušnje. Med

ostalim so mi ostale v spominu naslednje ugotovitve:

Zaradi nepravilnega in skrajno škodljivega mnenja, ki je zelo razširjeno in po katerem spada izum v delovno dolžnost članov kolektiva in zlasti tehnične inteligence, je vprašanje o odškodnini skoraj vedno sporno. Delovne organizacije bi morale zagovarjati stališče, da pomeni izum obogatitev svetovne tehnike in da se zaradi tega kakovostno razlikuje od redne delovne dolžnosti. Naj ta uvodni izziv dopolnim še z nadaljnjo pripombo iz istega vira, češ, da je v mnogih primerih lastnik izuma, tehnične izboljšave za idejo, ki je pomenila družbi lahko tudi ogromno vrednost, požel samo zavist in ugovore ob nagradi, ki je morebiti presešla komaj nekaj mesečnih osebnih dohodkov. Finančni rezultati ne morejo dati pravih rezultatov za razvoj inventivne dejavnosti. To pomeni, da nagrade ne stimulirajo ampak organizirajo.

Izgubljam se tudi v vprašanju, kaj je to delovna dolžnost, namesto da bi organizirali inovacijsko dejavnost! Preveč se poglobljamo v izračune nagrad za inovatorje.

Omeniti moram, da je na razstavi v sklopu občinske raziskovalne skupnosti Šmarje sodelovala tudi delovna organizacija Bohor iz Mestinja. Ta delovna organizacija je ena med redkimi v občini, v kateri so na inovacijskem področju naredili veliko! Ne smem pa pozabiti pripisati, da je komisija za inovacije v Steklarni na svoji zadnji seji pripravila predlog, da se nagradi inovatorje v njej.

Naj sklenem s predstavitev inovatorjev iz Steklarne, ki smo sodelovali na razstavi: Mito Dolšak – steklarski mojster, Stanko Habijanič – elektrikar, Stanko Krofl – lesni strugar in Milan Levstik – strojni tehnik.

MILAN LEVSTIK

Vas zanima pomembno vprašanje:

Kako v steklarni varčujemo z elektriko?

Ko sem sestavljal plan porabe električne energije v naši steklarni za leto 1984, sem začutil dolžnost, da zapišem ugotovitve in napotke, kako varčevati s to energijo v delovni organizaciji v Rogaški Slatini in v njenem tozdu Dekor v Kozjem.

Iz prikazanih tabel o porabi aktivne – delovne in reaktivne – jalove energije ter konic obremenitve je razvidno, da je električna energija v naši proizvodnji eden med največjimi stroški, ki jih moramo plačevati in ki bodo v prihodnjem letu še večji od letošnjih. Podatki, ki jih uporabljam, so zajeti po dospelih računih do 31. oktobra 1983!

Iz tabel 2 in 3 je razvidno, če seštejemo dinarske zneske za 35 KV dovod in za 10 KV dovod, da smo imeli v letu 1982 za 4,651.674 dinarjev stroškov s porabljenjo energijo, medtem ko je bilo do konca oktobra 1983 teh stroškov za 4,479.461 dinarjev. V letu 1982 je bilo stroškov s porabo jalove energije za 14.501 dinarjev, medtem ko smo do 31. oktobra 1983 beležili v svojo korist 13.173 dinarjev. V letu 1982 smo imeli za 8,491.515 dinarjev stroškov konice obremenitve, do 31. oktobra 1983 pa je bilo teh stroškov za 8,323.485 dinarjev.

Širšemu krogu bralcev se bo verjetno po bežnem pogledu na vse tri tabele zastavilo vprašanje, kaj je to delovna in kaj jalova energija in kako se ustvarja konice?

Oglejmo si primer! Pri priklopu električne pečice na električno omrežje, v našem primeru pa električne hladilnice za steklo (pri tem zanemarimo delovanje elektromotorjev za pogon traku in ventilatorjev) se vsa električna energija, ki priteče iz električnega omrežja, spremeni v toploto. Količina porabljene energije je toliko večja, kolikor večja je moč pečice oziroma hladilnice in čim dlje je pečica oziroma hladilnica priklopljena na omrežje, dokler ne doseže potrebne obratovalne temperature, ko začnejo temperaturni regulatorji ali uravnalci izklapljati posamezne grelna spirale.

Tokovne sunke in skoke v porabi lahko pričakujemo v začetku obratovanja pečice oziroma hladilnice, vse dotlej, dokler ne dosežemo obratovalne temperature. Konica porabe električne energije nastopi v tovarni takrat, kadar na omrežje enofazne ali trofazne izmenične napetosti priklopi-mo elektromotor. Za njegovo obratovanje je potrebno vrtilno magnetno

polje, ki ga vzbuja in vzdržuje električna energija, pritekajoča iz omrežja. Z naraščanjem aktivne motorjeve obremenitve se razen koristnega vrtilnega magnetnega polja ustvarjajo tudi močna razsipna (stresana) magnetna polja, ki povzročajo dodatno reaktivno ali jalovo energijo. Energijo, ki doteka iz omrežja, imenujemo navidezna energija. Ta mora pokrivati del energije, ki se jo porablja za opravljanje koristnega dela. Imenujemo jo delovna energija. Tisti del energije, ki se jo porablja za vzdrževanje magnetnega polja, pa je jalova energija, saj ne opravlja nobenega koristnega dela... Shematično je to videti, kako kaže skica št. 1 – Energet-

ski prikaz pri induktivnem porabniku!

Razen motorjev nam ustvarjajo jalovo energijo v precejšnji meri tudi dušilke v fluorescentnih in živosrebrnih svetilkah, zunaj tovarne pa transformatorji in daljnovodi.

V steklarni imamo v obratovanju asinhrono kratkostične elektromotorje, ki v praznem teku ali pri majhnih obremenitvah povzročajo precejšnjo jalovo moč in porabo jalove energije. V primeru zagona takšnih električnih motorjev se pojavlja ob vklopu zelo velik zagonski tok motorja, ki šele po nekaj sekundah upade na nižjo obratovalno vrednost. Za elektromotorje, ki jih uporabljamo v brusilnicah, je zagonski tok za 4,1-krat večji od poznejšega obratovalnega toka, kar razen povečane jalove moči v trenutku zagona povzroča povečano konico obremenitve. Razen motorjev v brusilnicah, ki

Tabela 1: Poraba delovne in jalove energije in stroški konice obremenitve v tozdu Dekor v Kozjem 1)

Leto	Delovna energija v KW/h	Cena delovne energije v dinarjih	Reaktivna energija v KW/h	Cena jalove energije v dinarjih	Stroški konice obremenitve v dinarjih
1982	206.970	799.471	383.520	180.013	72.036
1983 ²⁾	165.400	795.732	119.050	43.923	79.258

Opombi:

- 1) Tozdu Dekor Kozje je obremenjen z višjim posebnim prispevkom ISE, ki je za leto 1983 48% od navedenih skupnih zneskov!
- 2) Do 31. oktobra 1983!

Tabela 2: Poraba delovne in jalove energije in stroški konice obremenitve v Steklarni »Boris Kidrič« pri 35 KV dovodu

Leto	Delovna energija v KW/h	Cena delovne energije v dinarjih	Reaktivna energija v KW/h	Cena jalove energije v dinarjih	Stroški konice obremenitve v dinarjih
1982	5,005.000	4,440.695	1,448.500	1.527 ¹⁾	8,177.928
1983 ²⁾	4,095.000	4,309.080	1,075.500	21.661 ¹⁾	8,064.037

Opombi:

- 1) Dobropis
- 2) Do 31. oktobra 1983!

Tabela 3: Poraba delovne in jalove energije ter stroški konice obremenitve v Steklarni »Boris Kidrič« po 10 KV dovodu

Leto	Delovna energija v KW/h	Cena delovne energije v dinarjih	Reaktivna energija v KW/h	Cena jalove energije v dinarjih	Stroški konice obremenitve v dinarjih
1982	224.163	210.979	146.481	16.028	313.587
1983 ¹⁾	156.489	170.381	73.842	8.488	259.448

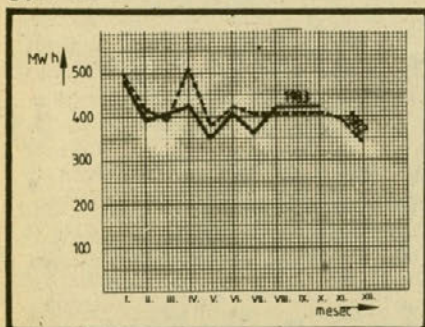
Opombi:

- 1) Do 31. oktobra 1983!

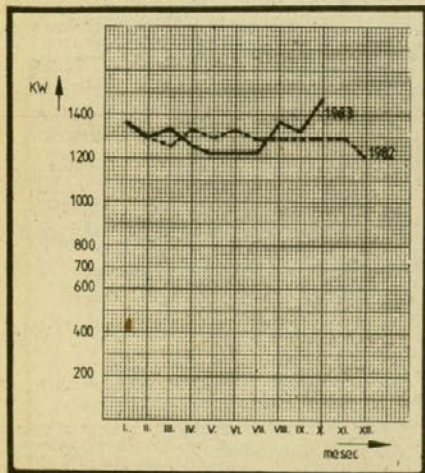
so manjše moči, zvečine 1,1 KW, so pa zato številnejši, imamo tudi velike elektromotorje, kot so na primer motorji za poganjanje kompresorjev, saj kompresor MATEI poganja kar 110 KW motor.

Po vsem zapisanem je še nujno pripisati nekaj besed o faktorju učinka $\cos \varphi$ (izg.: kozinus fi - ur. opomba!), kar je nič drugega kot število, ki pri določenem porabniku pove, kolik del dovedene (navidezne) energije oziroma moči odpade na koristno porabo. Ta faktor učinka je enak razmerju med porabljeno energijo in dovedeno energijo... Če v nekem primeru od dovedene navidezne moči $P_n = 100$ KVA

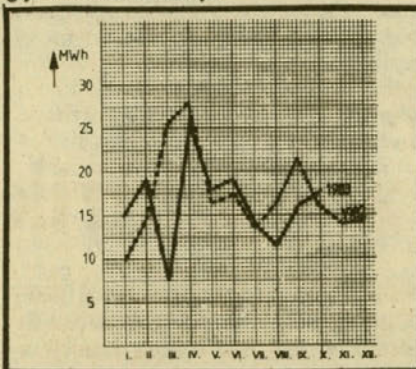
Grafikon o porabi delovne električne energije v Steklarni »Boris Kidrič« na 35 KV

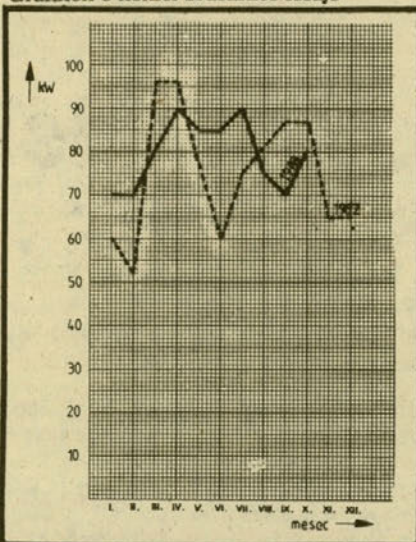
Grafikon o konici 35 KV napajanja v Steklarni »Boris Kidrič«

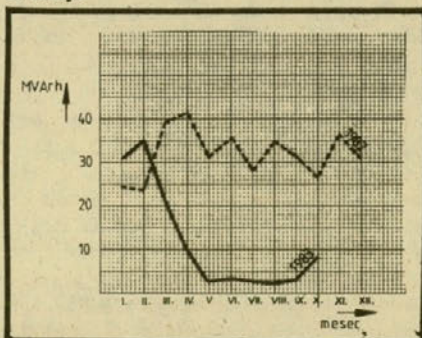
Grafikon o porabi delovne električne energije v brusilnici Kozje

Grafikon o konici brusilnice Kozje

Grafikon o porabi jalove energije v brusilnici Kozje

odpade na delovno moč $P = 70$ KW, je faktor učinka $70/100 = 0,7$, kar pomeni, da samo 70% dovedene moči odpade na koristno delovno moč. Ostanek gre v izgubo, kot jalova moč.

Zanimivo je sedaj pogledati porabo delovne energije in gibanje konice porabe v Steklarni »Boris Kidrič« in v njenem tozdu »Dekor« v Kozjem, kakor je to razvidno za mesece na grafičnem prikazu - skica 2!

Zakaj nam električna distribucija obračunava konico oziroma konično obremenitev, je razumljivo, saj mora vse svoje zmogljivosti - od električnih central, daljnovodov do razdelilnih transformatorskih postaj projektirati ali načrtovati na vrednost največje možne obremenitve (konice), sicer se ta sredstva lahko preobremenijo in jih avtomati izklopijo. Zaradi tega nam električni distributer konično obremenitev zaračunava skoraj stoodstotno dražje, kakor zaračunava porabljeno delovno energijo!

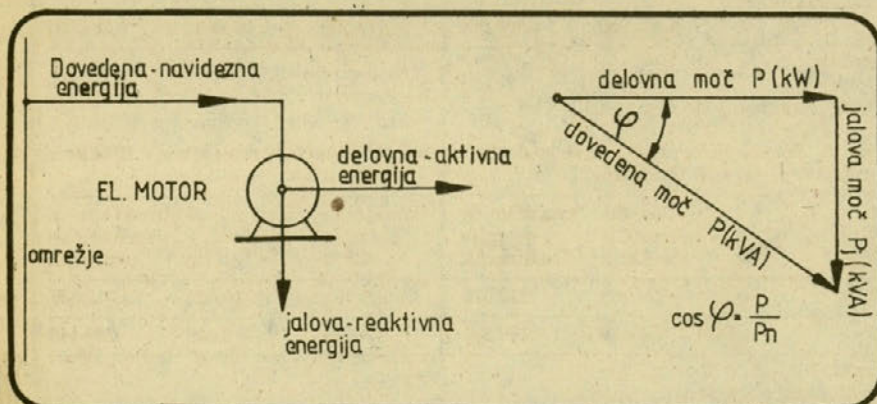
Iz grafikonov je razvidno, da beležimo v letu 1983 maksimalno porabo delovne energije v januarju, najnižjo pa beležimo v maju, kar sledi tudi konica obremenitve v zimskem obdobju. K povečanju konice za 1470 KW v oktobru je prispeval največ nekajurni izpad napajanja z električno energijo na 35 KV daljnovodu zunaj tovarne. Ker še nimamo vgrajene naprave za postopno vkapljanje posameznih porabnikov, so bili hladilnice, katerih skupna instalirana moč je 1.154 KW, in drugi porabniki, ponovno vklopljeni v kratkem časovnem obdobju, pa je to povzročilo nenormalno naraščanje obtebe in konice.

Temu bi se lahko izognili, če bi pred leti kupili potrebne dieselske agregate za rezervno napajanje steklarne z električno energijo, saj bi lahko v takem primeru prevzeli napajanje enega dela porabnikov in odrezali naraščanje konice, oziroma bi omogočili tudi nemoteno proizvodnjo najpomembnejšim porabnikom električne energije v steklarni. Stroški konice v oktobru na 35 KV napajanju so bili 1,356.957 dinarjev s 35-odstotnim dodatkom za energetski prispevek ISE. Najnižja konica je bila v maju 1.225 KW, za kar smo morali odšteti 565.398,75 dinarjev in 35% prispevka.

Pri varčevanju z električno energijo v Steklarni se je le nekaj naredilo ob gradnji nove zmesarne. Pred leti, ko smo rekonstruirali transformatorsko postajo, smo vgradili za 200 KVA kompenzacijsko napravo, ki praktično popolnoma odpravi jalovo energijo na 35 KV odjemu. Tako, da nam električni dobavitelj včasih odobri dobropis.

Zanimiva so gibanja porabe delovne energije in konice v brusilnici v Kozjem, kjer ugotavljamo v letu 1983 enakomernejši odjem, kot je bil v letu

Shema 1 z energetskim prikazom pri induktivnem porabniku

1982. Grafikom št. 3 kaže, da so imeli tam največjo porabo delovne energije v aprilu, dve izraziti konici pa sta bili v aprilu in juniju. Z vključitvijo kompenzacijske naprave za odpravljanje jalove energije so uspeli znižati tudi stroške za to energijo, vendar še niso izkoristili vseh možnosti za nadaljne kompenziranje jalove energije, kakor kaže grafikon.

Sedaj naredimo lahko največ za varčevanje z električno energijo, če izklapljammo vse njene porabnike, kadar jih ne uporabljamo. V servisnih dejav-

nostih morajo predvsem težiti, da večje uporabnike električne energije, kot so električne hladilnice, ob večernem zagoru vklaplja postopno. Z dobrim vzdrževanjem kompresorjev se lahko izognemo obratovanju kompresorja MATEI, predvsem v jutranjih in dopoldanskih urah. Namesto njega lahko obratuje kompresor EK.10 Trudbenik Dobjoj, ki ima samo 60 KW močan motor. Industrijsko vodo bi morali črpati izključno samo v popoldanskem času, ko ne obratujejo električne hladilnice. Veliko bi lahko tudi privarčevale elektrike brigade v brusilnicah, če bi zju-

traj in po malici vklapljale posamezne brusilne stroje z nekajminutnimi presledki.

Naj za konec poudarim, da smo sedaj sredi zimskih mesecev, v katerih poraba električne energije v Steklarni narašča. Prav od slehernega med nami je odvisno, koliko električne energije bomo privarčevali, koliko pogonskih stroškov bo zaradi tega manj in koliko bomo sami pripomogli, da bodo zaradi manjših stroškov večji naši osebni dohodki!

PETER RASPOTNIK

Kadrovske zanimivosti

V novembru 1447 delavcev

V novembru je bilo v Steklarni zaposlenih 1.447 delavk in delavcev, od tega v tozdu Osnovna izdelava 438, v tozdu Dodelava 163, v tozdu Kristal 380, v tozdu Dekor v Kozjem 75, v tozdu Servisne dejavnosti, v tozdu Delavska restavracja 22, v tozdu Naše staklo v Beogradu 12 in v Delovni skupnosti skupnih služb 181. Nanovo je prišlo 11 delavk in delavcev, zapustili pa so nas štirje sodelavci.

Prišli

V novembru so prišli med nas v tozdu Osnovna izdelava: Slavko Boršič, Franjo Kostanjšek, Nenad Lipnjak, Silvester Lipnjak, Nikola Ljuljdjurovič, Branko Mašera, Zvonko Miklaužič in Dragutin Žolek; v tozdu Dekor za brusilko IV, delovnega področja Marjana Žibert (ki je bila premeščena iz delovne skupnosti skupnih služb), za električarja-vzdrževalca Igor Božiček, za umivalko stekla Štefanija Kramer in za čistilko Cecilija Strnad.

Vsem novim sodelavcem želimo mnogo delovnih uspehov in da bi se kar najbolje počutili v novem delovnem okolju!

Odšli

V novembru so nas zapustili: iz tozda Osnovna izdelava pomočnik Stjepan

Čoh, ki se je upokojil, in prebiralet črepinj Tomislav Očko, ki se je invalidsko upokojil; iz tozda Dodelava skupinovodja v grobi brusilnici Jurij Gobeč, ki se je starostno upokojil; iz tozda Dekor brusilec I. delovnega področja Karl Plevnik zaradi odpovedi ter iz delovne skupnosti skupnih služb prevzemna kontrolorka Marjana Žiber, ki je bila premeščena v tozdu Dekor.

Rodili so se

V novembru so se rodili našim sodelavkam in sodelavcem: Tanja Biruš - Lidijina hči, Martin Bezamovski - sin Bernarde Centrih, Natalija Drogenik - Marjanova hči in Elvis Vončina - Aničin sin. Staršem za veseli dogodek čestitamo, novorojenčkom pa želimo vse najboljše in dolgo življenjsko pot!

Poročile so se

V novembru so se poročile: Anica Cеровski - poročena Vražič, Božica Cеровski - poročena Košanski in Štefica Vrhovski - poročena Tutnjevič. Vsem mladoporočenkam želimo na novi življenjski poti kar največ dobrega!

ZDENKA SITER

Dve zahvali

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta in dede

Franja Završkega

se v globoki žalosti iskreno zahvaljujemo za izrečene besede sožalja, za darovano cvetje, ter vsem, ki ste ga številno pospremili na njegovi zadnji poti!

Žalujoča žena, hčerka Biserka z možem Berislavom ter s sinom Enesom.

Ob izgubi dragega moža in očeta

Mileta Jovčiča

se zahvaljujemo kolektivu Steklarne »Boris Kidrič« za vso pomoč in sočustvanje! Najina iskrena zahvala tudi vsem organizacijam in društvom ter posameznikom za darovano cvetje ter vence, govornikom za poslovalne besede, pevcem Zdraviliškega pevskega zbora in vsem, ki ste ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti! **Žalujoči žena Erna in hči Darinka.**

O športni rekreaciji med delom

Zakaj ne vsi?

Poskušamo zvedeti resnico o športni rekreaciji med delovnim časom v tozdu Kristal! Rekreacija je vsak delovni dan ob 12. uri za prvo izmeno ter ob 20. uri za drugo izmeno in traja od 5 do 8 minut. V glavnem so to novost sprejeli vsi delavci, je pa še vedno odpor nekaterih in to zvečine mojstrov, ki ta čas zapuščajo svoja delovna mesta.

Posamezni delavci še vedno smatrajo, da je rekreacija med delovnim časom modna muha, čeprav so bili vsi seznanjeni s strokovno obrazložitvijo zdravnika za medicinske dela ter referenta za šport in rekreacijo v Steklarni. Sprostitutvene vaje med delovnim časom poznajo povsod po svetu; še posebej za takšna dela, pri katerih je telo dolgo časa v nespremenjeni prisilni drži.

Ko so naši predstavniki obiskali Kijevisko steklarno, so videli, da brusilci redno vadijo pod strokovnim nadzorom terapevtov in maserjev. Zato je odpor nekaterih naših steklarjev do teh vaj nerazumljiv. Pohvaliti pa velja predvsem brigadi mojstrov Kračuna in Hrupa, ki opravljata rekreacijske vaje dosledno.

Imamo pa delavci tudi pripombe in sicer: malo je prostora za vaje, predvsem pa ni urejeno ozvočenje, da bi vadili ob glasbi. Oba problema bosta sicer rešena po dokončanju naše investicije, saj bomo zgradili nove brusilniške hale.

Med delavci tozda Kristal smo opravili kratko anketo in jim zastavili po tri vprašanja: 1. Ali je rekreacija med delovnim časom potrebna? 2. Kako se počutite po končanih vajah? 3. Kaj storiti, da bodo vsi vadili?

Pa pogledjmo, kaj so odgovorili vprašani!

Brigada Alojza Kobaleta

Božica Artič: Rekreacija med delovnim časom je potrebna. Po vajah se počutim dosti boljše in menim, da bi morali vaditi vsi. Kdor se izogiba, ga je treba opozoriti na resnost!

Brigada Vlada Hrupa

Milan Krošlin: Vaje so potrebne in koristne, zato jih izvajam vsak dan. Menim, da bi morali vaditi prav vsi.

Ivnaka Diki: Po vajah se dosti bolje počutim, zato jih ne smemo opustiti. Izvajati bi jih morali prav vsi. Sedaj nekateri porabljajo čas za pitje piva.

Brigada Alojza Sekirnika:

Janja Lojen: Menim, da so vaje potrebne in koristne, saj so po njih boljše počutim. Vaditi pa bi morali prav vsi ali pa nihče.

Vlado Gradiščaj: Menim, da rekreacija med delovnim časom ni potrebna. Če pa že vadimo, naj bo to resno in za vse.

Brigada Maksa Terčiča

Martina Skale: Vaje so potrebne, ker sčasoma postaneš utrujen. Po vajah se bolje počutim, menim pa, da bi z boljšo organizacijo in s popestritvijo vaj uspeli pritegniti vse delavce.

Franc Hrepevnik: Vaje so med delovnim časom potrebne; počutim se bolj sproščene, menim pa, da bi se mora-

li mojstri med sabo dogovoriti o sočasnem prenehanju dela ter zagotoviti, da bodo vsi vadili.

Brigada Milorada Kračuna

Marija Žgajner: Vaje so potrebne zaradi utrujenosti zgornjega dela telesa: Po vajah se počutim dosti boljše, menim pa, da so prav mojstri krivi, če vsi ne vadijo.

Anton Vrhovšek: Vaje so potrebne; počutim se dosti bolje, vendar moramo vaditi vsak dan. Menim, da se morajo mojstri med sabo dogovoriti o začetku vaje.

Brigada Martina Kampuša

Franc Prah: Rekreacija med delom je pomembna, vendar pa jaz osebno ne vidim nič koristnega. Nujno bi bilo izboljšati pogoje za vadbo; predvsem mislim prostor in glasbo.

Štefica Čoh: Osebno mislim, da je rekreacija pomembna. Po vajah se bolj počutim.

Brigada Antona Goriška

Zdravko Prgin: Rekreacija med delovnim časom je nujno potrebna: mojstri se morajo dogovoriti o sočasnem začetku vaj, sicer bo začetna zagnanost usahnila, nov začetek pa bo še težji.

Zdenka Čanaki: Vaje so potrebne. Po njih se dosti bolje počutim, zato jih moramo izvajati vsak dan. Od mojstrov pa je odvisno, kako uspešne bodo te vaje.

Brigada Milana Bariča

Irena Lovrenčak: Rekreativne vaje so potrebne in koristne po njih se počutim bolje. Če bi bile vaje ob glasbi, bi bilo dosti boljše.

Jože Lovrenčak: Vaje so potrebne in koristne zdravju. Po njih se počutim bolje. Dobra organizacija te rekreacije bi po mojem pritegnila k vadbi tudi tiste, ki sedaj ne želijo vaditi.

Brigada Ivana Kidriča

Marica Kos: Menim, da so vaje potrebne in koristne, saj se po njih počutim dosti bolje. Izvajati pa bi jih morale res vsak dan.

Jože Stančič: Rekreativne vaje so koristne, predvsem za roke, ramena in zapestja. Menim pa, da bi tiste, ki ne želijo vaditi, ponovno seznanili s koristnostjo vaj.

Brigada Leopolda Pelka

Vera Tominc: Vaje so potrebne, ker se počutim utrujeno. Izvajale naj bi se vsak dan. V vajah ne vidim nič smešnega in ne vem, v čem je vzrok, da nekateri ne želijo vaditi.

Marko Strašek: Rekreativne vaje med delovnim časom so potrebne in koristne. Počutim se sproščene, kot sem sproščen zjutraj, ko začnem z delom. Sklep delavskega sveta tozda Kristal je, da morajo prav vsi vaditi, zato predlagam, da se delavce, ki nočejo vaditi, pokliče na odgovornost. Potrebno pa bo urediti vse pogoje za vadbo, predvsem pa glasbo!

STIPE PEŠIČ

Tekmovali smo v šahu

Najboljši Kubale

Po programu komisije za šport in rekreacijo smo v Steklarni organizirali tekmovanje v šahu. Prvotno je bilo to tekmovanje zamišljeno kot moštveno tekmovanje med tozdi, ker pa vsi tozdi niso imeli ekipe ali pa te niso bile polnoštevilne, smo se odločili za šahovski turnir posameznikov. Sodelovalo je 12 igralcev. Igrali smo po sistemu vsak z vsakim. Čas je bil omejen na pet minut.

Najbolje se je odrezal Alojz Kubale, ki je zbral 11 točk ter osvojil 1. mesto.

Drugi je bil Jovo Tišma s 10 točkami, tretji je bil Jože Goručan z 9 točkami. Največje presenečenje pa je pripravil Marko Trunkelj, ki je osvojil 4. mesto. Podelili smo tudi nagrade, obenem pa izrekli kritiko vodjem ekip v tozdih, ki niso uspeli zagotoviti polnoštevilne udeležbe. To ni bilo prvič, zato vabimo vse šahiste v Steklarni, naj se razpisanih tekmovanj redno in z več resnosti udeležujejo!

STIPE PEŠIČ

Za razvedrilo

Nagradna križanka št. 111

Med reševalce nagradne križanke št. 111 bomo z žrebom razdelili za 490 dinarjev nagrad in sicer nagrado 200 dinarjev, drugo nagrado 160 dinarjev in tretjo nagrado 130 dinarjev. Prosimo pa reševalce, naj vsakdo odda le po eno rešitev!

Rešitev nagradne križanke pošljite na naslov: Uredništvo časopisa »Steklar«, Steklarna »Boris Kidrič«, 63250 Rogaška Slatina, Ulica talcev 1 ali pa jih oddajte v skrinjico za časopis »Steklar« pri vходу v steklaro. Pri tem ne pozabite pripisati na ovojnico: ZA NAGRADNO KRIŽANKO ŠT. 111!

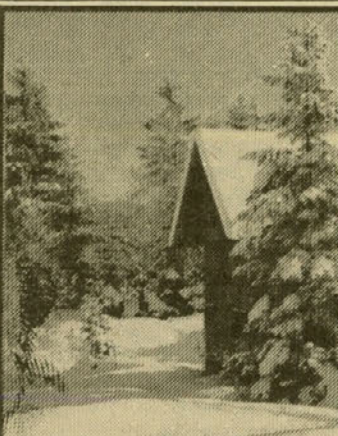
Pri žrebanju bomo upoštevali le pravilne rešitve, ki bodo prispele na naslov uredništva časopisa »Steklar« ali ki bodo oddane v skrinjico za časopis najpozneje do 15. januarja 1984.

Za nagradno križanko št. 110 sta prispeli dve pravilni rešitvi. Upamo, da reševalci niste zgubili volje, saj križanke vendarle niso pretežke!

Tokrat je žreb namenil prvo nagrado 200 dinarjev Heleni Kužner in drugo nagrado 160 dinarjev Mariji Šprajc. Nagrajenkama čestitamo!

Rešitev križanke št. 110 – vodoravno: STROJ ZA IZDE, rabud, Real, hrana, mina, Lola, dativ, K, Rogaška, zlo, Atlas, tura, os, krasta, vresa, T, oče, Root, time, Vermont, Brnik, Ontario, ura Al, SJ, makrela, ime tesača, IMT, cin.

UREDNIŠTVO

ZVEPLO	KRSTA	MUZA LJUBE- ZEN. PESNI- ŠTVA	BERILO	DEL STOPALA	VZVIŠE- NA LIRSKA PESEM	DESNI PRITOK DONAVE	PREDLOG	URAN	PLAT	NADAL- JEVANJE GESLA
		V STGR. MITOLO- GIJI HEI KRALJA MINDSA						TELUR ZNAČILNA SLOV. POKRA- JINA		
		PROIZ- VOD DESTILA- CILE PREMOGA					SKALA, KAMEN DEGR. GLASBE- NIK			
		LETNI GOZDNI POSEK N. IHE			DEL TELESA	JEZ BOJNI STRUP				
RIMSKA ST. PET	STRM TEREN	NAPRAVA VCERKVI STARA UTEŽ		PIRAN (ITAL.) PRERO- KOVANJE						
PRESTO- NICA NORVEŠ- KE			KUB.	VOJAŠKA ENDOTA OKUSNA RIBA					DUŠIK DRŽAVI- CA V SREDO- ZEHLJU	
TRHEL, VOTEL PANJ			DANSKI SAHIST INDUST. RASTLINA						HOSTAR ČASOV- NA ENDOTA	
RAVNILO				GOROVJE V SAHARI SPORTNIK ZATOPEK			POGON NA DIVJAD TEŽKE SANJE			
IVAN MINATTI		NAREZ OKRAS- NA KOKOS				KRAJ PRI PODCE- TRTKU				
LESNA INDUSTR. V SLOV. KOVICAR			MESTO NA ALASKI NATRIJ			CELOTNI POSNE- TEK SANOGLA- SNIKA				
OSEBA IZ BIBLIJE			MOČ, JAKOST JUG (MEDNAR.)				ZGOR- NJE OKONOJ- NE BOR			
NADALJE- VANJE GESLA				SRBSKI IGRALEC (TADIĆ)					GORA V ŠVICI	

Glasilo »Steklar« ureja uredniški odbor: Zvezdana Dangubič, Boris Firer, Anton Jost, Magda Jurjec, Zlatko Novak, Franc Vehovar in Franc Županič. Predsednik izdajateljskega sveta Alojz Juhart. Predsednik uredniškega odbora Boris Firer. Glavni in odgovorni urednik Franc Vehovar. Tajnica uredništva Vida Juhart – Likovna zasnova in oblikovanje Aljoša Rebolj – Uredništvo »Steklarja«: Steklarna »Boris Kidrič« 63250 Rogaška Slatina, Ulica talcev 1, telefon (063) 811-611 – Glasilo izdajata steklaro »Boris Kidrič« in Steklarska šola – Rokopisov in fotografij uredništvo ne vrača – Naklada 1800 izvodov – Tiska ČGP »Delo«, Ljubljana